

הנדון:

יש עיתונות חופשית. אין חופש עיתונות

הריזון חלקי

אם קיים בישראל חופש עיתונות?
 הפעם היינו עונים על כך, ללא שמץ של היסוס: בוראי!
 כיום איננו מסוגלים עוד לענות כך. לכל היותר אנחנו יכולים לאמור: זה תלוי.

יש כיום חופש עיתונות חלקי. חופש עיתונות על-תנאי. חופש עיתונות תלוי במקום, בזמן, בני סיבות, בזהות העיתונאי ובחסדיהשילטון. וחופש עיתונות חלקי כמוהו כהריזון חלקי.

כאמצעות כלים אלה. עיתונאים ישראלים ורבים מתקשים להגיע למקומות רבים, ולכמה מקומות אינם מסוגלים להגיע בכלל. מכאן ההיורקקור לכלים הפלסטיניים, שנמצאו — להפתעת רבים — די מוסמכים ומרויכים.

שברית כלים אלה עלידי השילטונות נועדה על כן למנוע מידע מן הציבור הישראלי והעולמי, ולחבל בתפקוד הי עיל של כליההתיקשורת הישראלים והי

מכיוון שזרועות הביטחון של ישראל הופתעו לחלוטין מן האינתיפאדה, ולא התכוננו לקראתה בשום צורה שהיא, הם עמדו תחילה אובדי-עצות גם מול פעולת התיקשורת. במשך כמה שבועות יכלה התיקשורת הישראלית והזרה לפעול באופן כמעט חופשי. הדיווח על מעשי התקוממות ות גובות השילטונות גרם נזק רב ליוקרת ישראל, דווקא מפני שהיה דיווח אמת.

כאשר התאוששו זרועות הביטחון, הם התחילו

שאינו אלא בורג במכונת הכיבוש. מטרתו העיקרית היא הפצת דיברייכוב (דיסאינפורמציה). יש המתברכים בכך ששיטות אלה נשאו פרי. הסיקור העיתונאי העולמי הותנק במידה רבה, וגם בארץ נקטע הסיקור. שום עיתונאי לא הצליח לצלם אף מיקרה אחד מבין 220 עד 300 מיקרי המוות מאז ראשית האינתיפאדה, וכמעט ואין תצלומים וכתבות-טלוויזיה המראים אחד מאלפי המיקרים של הכאה וריסוק-עצמות.

אולם עבור "הישג" זה שולם מחיר, שרק בע" תיד תובן מלוא חומרתו.

הפעלת צה"ל נגד העיתונות — כלוי מר: נגד התרות הדמוקרטית — הופכת אותו לצבא פוליטי מובהק, כלי לביצוע מדיניות מסוימת השנויה במחלוקת פוליטית בעם. זהו צעד גדול לקראת דיקטטורה.

הציבור הישראלי התייחס לתהליך זה כבשיוויז'נפם, מפני שחשב שזה נוגע רק לערבים בשטחים הכבושים שאינם שייכים בעצם לתחום ישראל.

קביעה זו אינה נכונה. לא רק מפני שירושלים המזרחית, למשל, שייכת להלכה לישראל. ולא רק מפני שחיסול הסיקור החופשי בשטחים הכבושים בא למנוע מידע מאזרחי-ישראל. אלא גם מפני שהשיטה פושטת בהכרח אל תוך ישראל עצמה.

כבר נאסרה הופעתו לזמן-מה של ביטאון יש-ראלי בשפה הערבית: אלא-איתוחאד של המפלגה הקומוניסטית. גם מי שאינו מעריך את העיתון הזה ואת יחסו לאמת הצרופה חייב לקבוע שזהו תקדים חשוב, תמרור של אזהרה.

פרשת דרך היוצג מסוכנת יותר, והיא כיום כבחינת "סוב יודיעה". אך די לציין כי הפעולה הממשית היחידה המיוחסת לנאשמים בפרשה זו היא פירסום ביטאון להפצת מידע ודיעות. ביטאון זה נאסר באורח מינהלי.

זה היה ביטאון שולי מאוד, והדעות שהובעו בו אינן מקובלות על הרוב העצום של אזרחי ישראל. אולי היו כרוכים בפירסום זה מעשים הנוגדים את החוק. על כך יתנהל מישפט.

אך נאמר כבר פעמים רבות: המיבחן לדמוקרטיה ולחופש הוא הנכונות לס" בול דווקא את ההטפה לדיעות בלתי-פופולריות, מרגיזות ושנואות. אין צורך בדמוקרטיה כדי להגן על הבעת הדיעות הפופולריות, המקובלות על השילטון.

ע"ד באן דיכנו על דיעות חריגות, על ביטאונים שוליים ועל סיקור הפעולות לדיכוי ההתקוממות בשטחים הכבושים.

יכול משהו לחשוב שזה אינו נוגע לו ולרוב הציבור. הוא טועה.

גם בימי-הזוהר של העיתונות החופשית בארץ, היה חופש-העיתונות תלוי על בלימה.

זוהי עובדה מדהימה, שאינה ידועה בעולם: גם בשנת ה-40 לקיום "הדמוק" רטיה היחידה במיזרח התיכון" אין בה אף חוק אחד המבטיח את חופשיהע" תונות.

החוק היחיד המסדיר את ענייני העיתונות הוא חוק מימי הדיקטטורה הקולוניאלית הברי-טית, המאפשר לפקיד קטן לסגור כל עיתון בכל עת, כלי נימוק של ממש, ולמנוע את הופעתו של כל עיתון.

לא זה בלבד שאין בישראל חוקה, אשר יכלה להבטיח את חופשיהע" תונות יחד עם חריות האזרח, אלא שאין בה אף חוק אחד המבטיח את זכות האזרח לדעת, ואת זכות העיתון למדע.

להיפך: יש בארץ חוקי-דיבה ("החוק לאיסור לשון הרע") שאין לו אח ורע בעולם הדמוקרטי בגישתו האנטי-עיתונאית. לא-מכבר ראינו דוגמה לכך: אריאל שרון הפסיד בארצות-הברית מישפט נגד שבועון אמריקאי. אך באותו העניין ונגד אותו השבועון נחל שרון הצלחה גדולה בישראל.

ההבדל היחיד היה בחוקים השונים הקיימים בשתי הארצות.

החוקה האמריקאית ("התיקון מס' 1") מעניק לעיתונות הגנה מרחיקת-לכת, כחלק מחופש-ההמשך (בנוסח 42)

להשחיר את הראי

לנקוט בפעולה שיטתית לדיכוי חופשיהעיתונות. מטרתה הגלויה היא למנוע סיקור עיתונאי של כל פעולות ההתקוממות ומעשי השילטונות. הדיברים הגיעו לירי כך שכל קצין בשטח מחויב בכיסו טופס ריק, להכרוז על שטח כלשהו כעל שטח צבאי סגור, ואותו הוא מציג לפני כל ע" תונאי ישראלי או זר הבא לסקר אירוע.

בישראל טרם הובנה מלוא המשי מעות של שיטה זו. למעשה נוצר מצב המקובל בדיקטטורות הצבאיות באמ" ריקה הלאטינית ובדרום-אפריקה.

כל שטח שבו מתרחשים מעשים חשוכים נסגר לפני הסיקור העיתונאי. כלומר: מן האזרח הישראלי נמנעת היריעה על מעשים המבוצעים על-ידי ממשלתו, באמצעות כוחות-הביטחון שלו, בשמו ועל אחריותו.

לעיתים מתירים לעיתונאים להיכנס לשטח ב"ליווי" של קצין המוסר הקרוי "הובר צה"ל",

עולמיים. זוהי פגיעה קשה בחופשיהע" תונות.

פגיעה זו קשה שיבעתיים בתקופה של הת-קוממות. בתקופה זו פועלים השילטונות וכוחות הביטחון של ישראל בצורה העשויה (או העלולה) לקבוע את גורל ישראל לדורות. כל אדם בישראל אחראי לפעולה זו וישא בתוצאותיה, לטובה או לרעה. על כן חייב הציבור לדעת מה מתרחש, כדי שיוכל לשקול, לחשוב ולהחליט. העיתונות צריה להספק לו את המידע הזה.

ברור כי אין העיתונות הישראלית מסוגלת כיום למלא תפקוד זה.

התנכלות ליכולתם של כליההתיקשורת למלא את תפקידם הביאה, מאז ראשית האינתיפאדה, לירי הפעלת שיטות קיצוניות יותר ויותר.

ברור כי אין חופש עיתונות בשטחים הכבושים.

האינתיפאדה הבליטה עובדה זו. אך היא היתה קיימת גם קודם לכן.

חופש-עיתונות אינו יכול להתקיים בנפרד מן החריות האחרות. במקום שאין בו חריות אנו שיות וזכויות-אזרח, שבו אפשר לעצור אנשים בלי מישפט, שבו אין בחירות ואין שילטון דמוק" רטי — חופש-עיתונות כלל לא יתכן.

ואכן, בשטחים הכבושים, תחת ה" דיקטטורה של מימשל צבאי ומנהל "אזרחי" קיומו של חופש-עיתונות כלל לא-יתואר.

גם לפני האינתיפאדה נעצרו מדי פעם עיתו-נאים מקומיים, ונאסרה כליל או לזמנים מסויי-מים הפצתם של עיתונים ממזרח ירושלים ומיש-ראל.

אם היתה בשטחים אלה פעילות עיתונאית, היא היתה ברשות השילטון ובפיקוחו. כלומר: כלי חופש.

אותו המצב היה קיים למעשה גם בירושלים המזרחית, אף שלהלכה הוחלו עליה החוק, המיש-פט והשיפוט של מדינת-ישראל. למעשה התייחסו השילטונות לירושלים המזרחית תמיד כאל שטח כבוש, כמו לשכח ולעוה.

זה היה חמור במיוחד, כי לשם כך היה צורך בהפעלת חוקים ישראליים. הס"י בר כי די גם בחוקים ישראליים כדי לדי-כא את חופשיהעיתונות.

על עיתוני מזרח-ירושלים הוחלו כללי-צנ-זורה שלא הופעלו בשאר חלקי ישראל. הופעלה צנזורה פוליטית מובהקת, שמנעה את חופשיהע" טו. עיתונאים נאסרו עיתים לבקרים.

כלומר: זה אפשרי גם במקום אשר הוא, להלכה, שטח ישראלי לכל-ידיבר.

מאז האינתיפאדה הוחמר מצב זה פי כמה וכמה.

עיתונאים ערביים בשטחים הכבושים ובמזרח ירושלים נעצרו בסיוטונות. אף שנטען תמיד כי העצורים חשודים בפעילות פוליטית עוינת, ולא בפעילות עיתונאית, ברור לכל בר-דעת שזהו אמתלה כוזבת.

המעצרים הממוניים של עיתונאים פלסטיניים באו כלי כל ספק כדי להחניק את זרם המידע לציבור הפלסטיני. לשם כך נאסרו עיתונים פלס-טיניים לסירוגין. נסגרו מישרי-עיתונות וסוכי-ניות-הדיעות פלסטיניים.

ברור על כן שבשטחים הכבושים, ובכללם ירושלים המזרחית — שהוא להלכה שטח ישראלי — אין חופשי העיתונות, ולוא אף למראית-עין.

יתן היה לפטור עובדה זו תוך ציון שזהו מצב טבעי בשילטון של כיבוש, ובייחוד בתקופה של דיכוי התקוממות.

אך הרברים אינם פשוטים כל-כך. **סתימת הפה של עיתונאים, עיתונים וסוכנויות-הדיעות בשטחים הכבושים מכוננת גם נגד העיתונות הישראלית והעולמית. ואולי בעיקר נגד.**

בתקופה של התקוממות, יזונה העיתונות הישראלית והעולמית מן הדיעות שהגיעו אליה